

Югозападен университет „Неофит Рилски” – Благоевград

СТ А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Светла Томанова
член на научно жури

за дисертационния труд на доц. д-р. Гергана Петкова Пенчева-Апостолова
на тема

РЕТОРИКА НА ЗНАЧЕНИЯТА: ИЗСЛЕДВАНЕ НА ГРАНИЦИТЕ НА ЕЗИКОВАТА УПОТРЕБА

(A RHETORIC OF MEANINGS:

EXPLORING THE FRONTIERS OF LANGUAGE USAGE)

за присъждането на образователната и научна степен „доктор на науките”

в научна област „хуманитарни науки”,

направление 2.1 „Филология“ – Германски езици (Английски език),

Филологически факултет, катедра „Германистика и романистика”,

ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

Гергана Апостолова е завършила специалностите „Философия“ в СУ „Климент Охридски“ през 1983 г., а преди това е завършила АЕГ в гр. Пловдив. Започва преподавателската си кариера през есента на 1983 г. в гр. Кюстендил, като преподавател по английски език. Има богата преподавателска практика във всички класове на ЕСПУ и в школа за изучаване на английски език. През 1985 г. е приета първоначално за задочен, а след това е прехвърлена като редовен докторант в катедра „Реторика“ по интердисциплинарната специалност „Логика и реторика“ във Философския факултет на СУ и през 1991 г. защитава успешно дисертация на тема „Логико-методологически основания на убеждаващата комуникация“.

От 1992 г. кандидатства за работа в ЮЗУ „Неофит Рилски“ и е назначена с конкурс за асистент по съвременен английски език в тогавашната катедра „Чужди езици“ на Филологическия факултет. На следващата година е назначена за главен асистент и започва разработката на самостоятелни лекционни курсове за специалностите Приложна лингвистика и Английска филология. От самото начало на академичната си кариера д-р Апостолова разработва и прилага в работата си специфичен подход в обучението, който се основава върху познанията ѝ по реторическата теория на аргументацията и стремежа за постигане на практическа ефективност от преподаването на английски език - първоначално при обучението на начинаещи, а след това – в обучението чрез неадаптирани английски текстове. Въз основа на този подход разработва особеностите и прави опити за моделиране на комуникационната ситуация при превод. С навлизането на Световната комуникационна мрежа в академичното пространство, д-р Апостолова насочва вниманието си към разширяване на разработвания от нея подход, който понастоящем развива под името Систематичен интегриран подход към Интернет.

Според пълния списък на научната и публикационната ѝ активност д-р. Апостолова е автор на 8 индивидуални и колективни монографични трудове и 9 учебни помагала. Гергана Апостолова твори също така и в областта на художествената литература. Тя има 71 публикувани статии и 62 участия в значими научни конференции. Също така са описани участията ѝ в редколегии и в състава на научни журита. Д-р Апостолова е Фулбрайтов изследовател – 2007/8 г. в МТИ – Кеймбридж, МА, а също и стипендиант на Европейската асоциация на англицистите за 2007 г – за изследователски проект в Оксфордски библиотеки. Член е на няколко професионални и научни дружества: на световното Фулбрайтово общество, на американистите и англицистите, на Европейската асоциация по реторика, СИЕТАР, а от скоро – на Световното семиотично дружество. Показани са данни за цитирания в наши и чужди издания.

Научните публикации на д-р. Апостолова съответно са в следните направления: Приложна лингвистика, Семиотика, Философия на езика, Философия на инфосферата, Теория

на превода и Интеркултурна реторика. Тези области обикновено се оказват продуктивни по отношение на интердисциплинарното решение в научните разработки.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представения дисертационен труд

Данни за дисертацията и автореферата

Дисертационният труд е написан на английски език и съдържа 340 страници основен текст, начални уводни текстове и библиография, която включва достатъчно сериозни и съвременни източници.

Трудът е единствен по рода си на този етап от развитието на академичната мисъл в България, а по отношение на изложените тези и използваната методика, съдържа оригинални аспекти.

Авторефератът има за цел да представи дисертанта и труда по съответния на академичното им равнище начин.

Научни приноси

На 346 с. от дисертацията са формулирани четирите основни групи приноси по следния начин:

A/ Първият и най-значителният принос е разработването на Аргументативния подход в обучението. Неговото приложение към световната комуникационна мрежа дава разширението, което на свой ред открива огромни пространства за по-нататъшно изучаване на пътищата на креативността в отношението между човешкия мозък и неговия технологичен продукт – мрежовия интелелект.

Б/ Вторият принос е паралелното разработване на интеркултурната реторика като комплексен аспект от обучението по чужди езици.

От своя страна това е взаимосвързано с развитието на съвременните реторически приложни теории, където реторическите инструменти могат да се позиционират на фона на е-етиката.

В/ Третото равнище на приносните моменти се отнася към конструктивното използване на семиотиката на културата в мулти-профилната класна стая, където водещ е английският език на науката и технологиите. Приносът се отнася до определяне на начините за представяне на историите, а умението за разказване на истории се разглежда като мощен инструмент за възпитаване на ценности.

Г/ Четвъртото приносно равнище засяга изучаването на комуникационната ситуация на превода, като продуцира полета за изследване на преводимостта на даден езиков материал в синхронен и в диахронен план.

Разгледани в цялост тези четири аспекта на представения труд, водят до формирането на концепцията за вторичния комплекс на езиковата употреба, където единицата за получаването на концепта е текстът. Тази концепция е свързана с идеите за потребителите и създателите на езиковите продукти, като поставя човешкия индивид в центъра на вниманието с неговите четири основни роли в транслингвистичната ситуация: учещия, учителя, преводача и автора. Основно внимание се отделя на съхраняването на самосъзнанието и идентичността на българина в условията на транскултурното езиково действие в българската културна и езикова среда.

Общата положителна оценка на формулираните приноси и на самостоятелния характер на постигнатото е несъмнена. Представеният за разглеждане текст съдържа множество твърдения и примери, които събуждат интереса на лингвиста и съдържат теми за дискусия.

III. Критични бележки и препоръки

При четенето на представения дисертационен труд възникват редица въпроси.

- Ясно е, че основният принос е разработването на научен подход. При всеобхватната демонстрация на резултатността на този подход, обаче, възникват хипотези и изводи, които в крайна сметка формират една теория. До колко тази теория е развитие на съществуващи теории и до колко тя е приложна? Струва ми се, че тези моменти от приносите са недостатъчно категорично заявени.

- Вторият въпрос касае подхода в неговото приложение при обучението на българи от български учители в България. Изводите са направени в тази връзка. Следва ли от това, че представеният подход не може да се прилага извън тези ограничения?

- Как този труд обяснява категориите *многозначност* и *иносказание*? Какво мотивира разглеждането на собствените имена (наречени тук *proper names*), които безспорно са класически пример за моносемантични единици (които дори и да са значещи или метафорични, са еднозначни)?

- Следващата бележка е свързана с ориентирането на текста към публикуване като самостоятелна книга. Във варианта, представен на журито, текстът не е съвсем добре оформен. До колко направените бележки от рецензентите при предварителното обсъждане и след това – при представяне на бележките за официалната защита са взети под внимание и направени ли са необходимите езикови и фактологични корекции?

IV. Заключение

На основание на дадената по-горе обща положителна характеристика на продуктивността на научната и преподавателската дейност на кандидата, достойнствата на предложения дисертационен труд и оценката на нейните творчески научни постижения с приносен характер, а

също в съгласие с нормативните документи за научни звания и степени, гласувам „за” присъждането на образователната и научна степен „доктор на науките” в научна област „хуманитарни науки“, направление 2.1 „Филология“ - Германистика (Английски език), на доцент доктор Гертана Петкова Пенчева-Апостолова.

Дата 15 02. 2015

Член на журито: доц. д-р Светла Томанова

Благоевград

(Подпис):